

Формули по ЛААГ - Геометрия

1.Афинни операции с вектори .

1.1 Умножение на вектор с число:

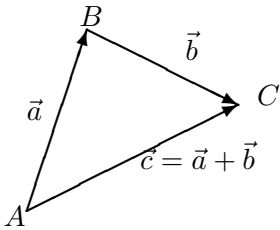
За $\lambda \in \mathfrak{R}$ векторът $\vec{b} = \lambda \cdot \vec{a}$ има дължина $|\vec{b}| = |\lambda| \cdot |\vec{a}|$ и посока $\vec{b} \uparrow \vec{a}$ за $\lambda > 0$ и противоположна посока $\vec{b} \updownarrow \vec{a}$ за $\lambda < 0$.

За $\lambda = -1$ получаваме противоположния вектор

$$\vec{a} = \overrightarrow{AB}, \quad -\vec{a} = -\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{BA}$$

1.2 Събиране на вектори:

$$\vec{a} = \overrightarrow{AB}, \quad \vec{b} = \overrightarrow{BC}, \quad \vec{c} = \vec{a} + \vec{b} = \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BC} = \overrightarrow{AC}$$

1.3 Изваждане на вектори:

$$\vec{a} - \vec{c} = \overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AC} = \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{CA} = \overrightarrow{CA} + \overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CB}$$

2.Координати на вектори и точки.

$$A(x_1, y_1, z_1), B(x_2, y_2, z_2) \Rightarrow \overrightarrow{AB}(x_2 - x_1, y_2 - y_1, z_2 - z_1)$$

$M\left(\frac{x_1 + x_2}{2}, \frac{y_1 + y_2}{2}, \frac{z_1 + z_2}{2}\right)$ е среда на отс. AB

$G\left(\frac{x_1 + x_2 + x_3}{3}, \frac{y_1 + y_2 + y_3}{3}, \frac{z_1 + z_2 + z_3}{3}\right)$ е медицентър на $\triangle ABC$.

3.Скалярно произведение.Разстояние между две точки.

Скалярното произведение на два вектора $\vec{a}$ и $\vec{b}$ е числото $\vec{a} \cdot \vec{b} = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \angle(\vec{a}, \vec{b})$.

Дължина на вектор: $|\vec{a}| = \sqrt{\vec{a} \cdot \vec{a}}$

Векторите са ортогонални $\vec{a} \perp \vec{b} \Leftrightarrow \vec{a} \cdot \vec{b} = 0$

Ъгъл между вектори: $\cos \angle(\vec{a}, \vec{b}) = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{|\vec{a}| \cdot |\vec{b}|}$

Нека $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$, $\vec{b} = (b_1, b_2, b_3)$ са декартовите координати на векторите $\Rightarrow \vec{a} \cdot \vec{b} = a_1 \cdot b_1 + a_2 \cdot b_2 + a_3 \cdot b_3$ и $|\vec{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2 + a_3^2}$

Разстоянието между точките $A(x_1, y_1, z_1)$ и $B(x_2, y_2, z_2)$ е равно на $|\overrightarrow{AB}| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2}$

4.Векторно произведение на два вектора.Лице на успоредник и триъгълник.

Векторното произведение на два вектора $\vec{a}$ и $\vec{b}$ е вектор $\vec{c} = \vec{a} \times \vec{b}$ такъв, че $\vec{c} \perp \vec{a}, \vec{b}$ и $\vec{a}, \vec{b}, \vec{c}$ е положително ориентирана тройка вектори. Дължината на $|\vec{a} \times \vec{b}| = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \sin \angle(\vec{a}, \vec{b})$

Нека $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$, $\vec{b} = (b_1, b_2, b_3)$ са декартовите координати на векторите $\Rightarrow$

$$\vec{a} \times \vec{b} = \left(\begin{vmatrix} a_2 & a_3 \\ b_2 & b_3 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} a_3 & a_1 \\ b_3 & b_1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} a_1 & a_2 \\ b_1 & b_2 \end{vmatrix} \right)$$

$S_{ABCD} = |\overrightarrow{AB} \times \overrightarrow{AD}|$ е лице на успоредник $ABCD$

$S_{\triangle ABC} = \frac{|\overrightarrow{AB} \times \overrightarrow{AC}|}{2}$ е лице на триъгълник $\triangle ABC$

5.Смесено произведение на три вектора. Обем на призма и тетраедър.

Смесеното произведение на три вектора е число равно

$$\text{на } \vec{a}\vec{b}\vec{c} = (\vec{a} \times \vec{b}) \cdot \vec{c} = \vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c}) = \begin{vmatrix} a_1 & a_2 & a_3 \\ b_1 & b_2 & b_3 \\ c_1 & c_2 & c_3 \end{vmatrix}$$

Обема на призмата определена от векторите $\vec{a}, \vec{b}, \vec{c}$ е равен на $V_{pr} = |\vec{a}\vec{b}\vec{c}|$, а обема на тетраедъра определен

от същите вектори е равен на $V_t = \frac{|\vec{a}\vec{b}\vec{c}|}{6}$.

6.Уравнения на права в равнината.

Ако правата g минава през точка $M(x_0, y_0)$ и е колинеарна с вектор $\vec{p}(a, b)$, то параметричните уравнения на g са $\begin{cases} x = x_0 + \lambda \cdot a \\ y = y_0 + \lambda \cdot b \end{cases}$, където λ е произв. реално число.

$g: \frac{x - x_0}{a} = \frac{y - y_0}{b}$ е общото уравнение на правата

$g: y = k \cdot x + b$ е декартовото уравнение, където $k = \tan \varphi$ е ъгловия коефициент на правата

$g: \frac{x}{a} + \frac{y}{b} = 1$ е отрезковото уравнение на правата

Ако $g: Ax + By + C = 0$ е общото уравнение на правата, то векторът $\vec{p}(-B, A) \parallel g$ е колинеарен с нея, а $\vec{N}(A, B) \perp g$ е нормалния ѝ вектор.

$g: \frac{Ax + By + C}{-\text{sign}C \cdot \sqrt{A^2 + B^2}} = 0$ е нормалното уравнение на правата

$d(M, g) = \left| \frac{Ax_0 + By_0 + C}{\sqrt{A^2 + B^2}} \right|$ е разстоянието от точка $M(x_0, y_0)$ до g .

7.Уравнения на права и равнина в пространството.

Параметричните уравнения на равнина α която минава през точка $M(x_0, y_0, z_0)$ и е компланарна с векторите $\vec{p}_1(a_1, b_1, c_1)$, $\vec{p}_2(a_2, b_2, c_2)$ са

$$\alpha: \begin{cases} x = x_0 + \lambda \cdot a_1 + \mu \cdot a_2 \\ y = y_0 + \lambda \cdot b_1 + \mu \cdot b_2 \\ z = z_0 + \lambda \cdot c_1 + \mu \cdot c_2 \end{cases}, \text{ където } \lambda, \mu \in \mathfrak{R}$$

а общото ѝ уравнение се получава от детерминантата

$$\alpha: \begin{vmatrix} x - x_0 & y - y_0 & z - z_0 \\ a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \end{vmatrix} = 0$$

Ако правата g минава през точка $M(x_0, y_0, z_0)$ и е колинеарна с вектор $\vec{p}(a, b, c)$, то параметричните

уравнения на g са $\begin{cases} x = x_0 + \lambda \cdot a \\ y = y_0 + \lambda \cdot b \\ z = z_0 + \lambda \cdot c \end{cases}$, където $\lambda \in \mathfrak{R}$

Общото уравнение на равнина $\alpha: \begin{cases} \ni M(x_0, y_0, z_0) \\ \perp \vec{N}(A, B, C) \end{cases}$ е $\alpha: A(x - x_0) + B(y - y_0) + C(z - z_0) = 0$

$\alpha : \frac{Ax + By + Cz + D}{-sign D \cdot \sqrt{A^2 + B^2 + C^2}} = 0$ е нормалното ѝ уравнение

$d(M, \alpha) = \left| \frac{Ax_0 + By_0 + Cz_0 + D}{\sqrt{A^2 + B^2 + C^2}} \right|$ е разстоянието от точка $M(x_0, y_0, z_0)$ до α .

8. Окръжност.

Кривата k с уравнение $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + n = 0$ е окръжност $\Leftrightarrow a^2 + b^2 - n > 0$. Центъра ѝ има координати $P(a, b)$, а радиусът ѝ е $r = \sqrt{a^2 + b^2 - n}$.

$k : (x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ е каноничното ѝ уравнение.

Правата $t : ux + vy + w = 0$ се допира до окръжността

$$\Leftrightarrow r = d(P, t) = \left| \frac{ua + vb + w}{\sqrt{u^2 + v^2}} \right|.$$

9. Елипса.

$\epsilon : \frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$, като $a > b > 0$ е канонично уравнение

на елипса, с полуоси a и b , върхове $A_{1,2}(\mp a, 0)$ и $B_{1,2}(0, \pm b)$, фокуси $F_{1,2}(\mp c, 0)$ където $c = \sqrt{a^2 - b^2}$,

директриси $d_{1,2} : x = \mp \frac{a^2}{c}$ и ексцентрицитет $e = \frac{c}{a}$.

Когато $b > a$, x и y си разменят местата.

Правата $t : ux + vy + w = 0$ се допира до елипсата

$$\Leftrightarrow a^2u^2 + b^2v^2 - w^2 = 0$$

10. Хипербола.

$\chi : \frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$, като $a, b > 0$ е канонично уравнение

на хипербола, с реална полуос a и имагинерна полуос b , върхове $A_{1,2}(\mp a, 0)$, фокуси $F_{1,2}(\mp c, 0)$ където

$c = \sqrt{a^2 + b^2}$, асимптоти $g_{1,2} : y = \pm \frac{b}{a}x$, директриси

$d_{1,2} : x = \mp \frac{a^2}{c}$ и ексцентрицитет $e = \frac{c}{a}$.

Правата $t : ux + vy + w = 0$ се допира до хиперболата

$$\Leftrightarrow a^2u^2 - b^2v^2 - w^2 = 0$$

11. Парабола.

$\pi : y^2 = 2px$ е канонично уравнение на параболата с параметър $p > 0$, фокус $F(\frac{p}{2}, 0)$ и директриса $d : x = -\frac{p}{2}$.

Правата $t : y = kx + n$ се допира до параболата

$$\Leftrightarrow p = 2kn.$$

12. Сфера.

Повърхнината $S : x^2 + y^2 + z^2 - 2ax - 2by - 2cz + n = 0$ е сфера $\Leftrightarrow a^2 + b^2 + c^2 - n > 0$. Центъра ѝ има координати

$P(a, b, c)$, а радиусът ѝ е $R = \sqrt{a^2 + b^2 + c^2 - n}$.

$S : (x - a)^2 + (y - b)^2 + (z - c)^2 = R^2$ е каноничното ѝ уравнение.

Равнината $\alpha : Ax + By + Cz + D = 0$ се допира до

$$\text{сферата } \Leftrightarrow R = d(P, \alpha) = \left| \frac{Aa + Bb + Cc}{\sqrt{A^2 + B^2 + C^2}} \right|.$$